

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudcem Mgr. Václavem Trajerem, v právní věci **žalobce: J. F.**, nar. „X“, „X“, zastoupeného JUDr. Markem Dvořákem, advokátem AK JANÁK ZEITHAML & spol., se sídlem nám. TGM 142, Příbram I, proti **žalované: České správě sociálního zabezpečení, pracoviště Ústí nad Labem**, se sídlem Revoluční 3289/15, 400 01 Ústí nad Labem, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 15.1.2014, č.j. 45000/00157/14/010/KK, sp. zn. 177/2013,

t a k t o :

- I.** Žaloba **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se žalobou podanou v zákonem stanovené lhůtě domáhal přezkoumání zákonnosti napadeného rozhodnutí žalované České správy sociálního zabezpečení ze dne 15.1.2014, č.j. 45000/00157/14/010/KK, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání a bylo potvrzeno rozhodnutí Okresní správy sociálního zabezpečení Ústí nad Labem ze dne 26.11.2013, č.j. 45011/048969/13/110/KC, jímž bylo podle ustanovení § 126 odst. 1, 3 a 4 zák. č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění (dále jen „zákon o nemocenském pojištění“), rozhodnuto o povinnosti žalobce uhradit regresní náhradu ve výši 45 192,-Kč.

Žalobce trval na tom, že žalobou napadené rozhodnutí bylo vydáno na základě mechanické aplikace ustanovení § 126 zákona o nemocenském pojištění, v důsledku čehož byla nesprávně určena povinná osoba a tedy nesprávně vymezen okruh účastníků řízení. Citované ustanovení hovoří o „tom, kdo způsobil svým zaviněným protiprávním jednáním nárok na vyplacení dávky“. Dle žalobce z uvedené definice nelze stanovit, zda se má jednat v případě, kdy byl jako viník dopravní nehody shledán řidič, který vykonával tuto činnost jako

zaměstnanec, přímo o tohoto řidiče nebo se má jednat o osobu provozující automobilovou silniční dopravu. Dle žalobce samotný zákon toto neurčuje a analogie legis není v daném případě přípustná. Žalobce trval na tom, že pachatel trestného činu, v jehož důsledku vnikl nárok na vyplacení dávky, není automaticky osobou povinnou dle § 126 zákona o nemocenském pojištění.

Žalobce zdůraznil, že dle § 420 odst. 2 zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“), platilo, že škoda je způsobena právnickou osobou, nebo fyzickou osobou, když byla způsobena při jejich činnosti těmi, které k této činnosti použili. Tyto osoby pak samy za způsobenou škodu neodpovídaly. Žalobce trvá na tom, že byl osobou, která byla použita při činnosti jeho zaměstnavatele. Trval na tom, že je odpovědný pouze svému zaměstnavateli podle pracovněprávních předpisů. V tomto směru žalobce odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Odo 1397/2005, ve kterém Nejvyšší soud řešil odpovědnost řidiče zaměstnance za škodu způsobenou třetí osobě. I když daný případ řešil odpovědnost za škodu dle zák. č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla (dále jen „o pojištění odpovědnosti za provoz vozidla“), lze závěry dle žalobce vztáhnout i na zákon o nemocenském pojištění. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že *„žalobkyně jako pojistitelka, se může domáhat náhrady škody jen vůči provozovateli dopravního prostředku, a nikoli vůči jeho zaměstnanci, který řídil jeho pojištěné vozidlo“*. Dle žalobce tedy měla správa sociálního pojištění vymáhat regresní náhradu na zaměstnavateli žalobce a nikoli přímo na žalobci.

Dále žalobce zdůraznil, že z ustanovení § 126 odst. 2 zákona o nemocenském pojištění nevyplývá solidární odpovědnost zaměstnavatele a zaměstnance vedle sebe. Dané ustanovení dopadá na situaci, kdy by škodu způsobili vedle sebe dva škůdci, což však není tento případ.

Žalovaná ve svém písemném vyjádření k podané žalobě navrhla její zamítnutí v plném rozsahu.

Žalovaná uvedla, že povinnost uhradit regresní náhradu vyplývá z ustanovení § 126 zákona o nemocenském pojištění. Tato úprava je dle jejího názoru speciálním institutem použitelným pouze pro účely nemocenského pojištění a z hlediska věcného je paralelní s úpravou náhrady škody dle občanského zákoníku. Žalovaná poukázala na skutečnost, že i v důvodové zprávě k zákonu o nemocenském pojištění je uvedeno, že regresní náhrada je pojímána jako úhrada vyplacené dávky a nikoli jako náhrada škody. Dle žalobkyně je regresní náhrada formou kompenzace upravenou v právním režimu *sui generis*, i když je do jisté míry svou podstatou obdobná náhradě škody dle občanského zákoníku.

Žalovaná poukázala na skutečnost, že dle definice obsažené v § 126 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění je pro účely regresní náhrady odpovědný vždy přímo subjekt, který právní předpisy porušil. V daném případě je dle žalované povinnou osobou řidič motorového vozidla (žalobce), protože ten jednal v rozporu s právními předpisy o provozu na pozemních komunikacích a porušil důležité povinnosti, jak bylo konstatováno Okresním soudem v Příbrami rozsudkem ze dne 21.8.2013, č.j. 4 T 94/2013-323. S odkazem na formulaci citovaného ustanovení žalovaná trvala na tom, že je nepodstatné, že k protiprávnímu jednání žalobce došlo při výkonu pracovněprávního vztahu.

Žalovaná trvala na tom, že při řešení otázky, zda v konkrétním případě vzniká povinnost uhradit regresní náhradu, je nezbytné posoudit pouze dvě otázky:

- zda se u příslušného subjektu jednalo o zaviněné protiprávní jednání,

- zda v důsledku tohoto jednání došlo ke skutečnostem rozhodným pro vznik nároku na dávku, resp. ke vzniku dočasné pracovní neschopnosti.

Posouzení otázky, zda se jednalo o zaviněné protiprávní jednání je výlučně v kompetenci příslušných orgánů (správní orgány či soudy). Konstatování zaviněného protiprávního jednání je v řízení o regresní náhradě v podstatě předběžnou otázkou ve smyslu § 57 zák. č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“). Žalovaná zdůraznila, že ustanovení § 57 odst. 1 písm. c) správního řádu výslovně zakazuje správnímu orgánu učinit si úsudek o tom, že byl spáchán trestný čin, přestupek nebo jiný správní delikt, a kdo za něj odpovídá. To dle žalované vyvrací námitku žalobce ohledně nepřipustného spojování trestního a správního práva.

Odpověď na otázku, zda v důsledku tohoto jednání došlo ke skutečnostem rozhodným pro vznik nároku na dávku, je v pravomoci orgánu nemocenského pojištění, který posuzuje příčinnou souvislost mezi vznikem sociální události a zaviněným protiprávním jednáním. Dle žalované souvislost mezi vznikem dočasné pracovní neschopnosti paní H. K. a dopravní nehodou nebyla v řízení o regresní náhradě ze strany žalobce rozporována a žalovaná má za prokázané, že dočasná pracovní neschopnost jmenované v trvání od 10.9.2012 do 17.3.2013 vznikla následkem úrazu při dopravní nehodě, kterou zavinil žalobce.

V předmětné věci již jednou rozhodoval Krajský soud v Ústí nad Labem usnesením ze dne 13.3.2014, č.j. 42 Ad 2/2014-22, kterým věc odmítl dle § 42 odst. 2 zák. č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s.ř.s.“). S odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17.1.2014, č.j. 4 Ads 100/2013-26, dospěl soud k závěru, že přezkoumání žalobou napadeného rozhodnutí žalované není v pravomoci správních soudů, povaha regresní náhrady dle zákona o nemocenském pojištění je soukromoprávní a je zde tedy dána pravomoc soudů v občanském soudním řízení dle § 244 odst. 1 zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Proti tomuto usnesení podala žalovaná včasnou kasační stížnost, o které bylo rozhodnuto rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 28.4.2015, č.j. 8 Ads 51/2014-25.

V tomto rozsudku Nejvyšší správní soud konstatoval, že zvláštní senát zřízený dle zák. č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, (dále jen „zvláštní senát“), v usnesení ze dne 12.3.2015, č.j. Konf 8/2014-25, uzavřel, že k přezkumu rozhodnutí žalované ve věci regresní náhrady podle zákona o nemocenském pojištění jsou příslušné soudy rozhodující ve správním soudnictví, neboť náhradový vztah dle § 126 zákona o nemocenském pojištění má veřejnoprávní charakter. S ohledem na závěr zvláštního senátu proto Nejvyšší správní soud výše citovaným rozsudkem usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

O žalobě soud rozhodl v souladu s ust. § 51 odst. 1 zák. č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s.ř.s.“), bez jednání, neboť žalobce i žalovaná s tímto postupem souhlasili.

Napadené rozhodnutí následně soud přezkoumal v řízení vedeném podle části třetí prvního dílu hlavy druhé s.ř.s., která vychází z dispoziční zásady vyjádřené v ust. § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 věty druhé a třetí a § 75 odst. 2 věty první s.ř.s. Z této zásady vyplývá, že soud přezkoumává zákonnost rozhodnutí správního orgánu, a to pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení napadeného rozhodnutí dle § 72 odst. 1 věty první s.ř.s. Povinností žalobce je proto tvrdit, že správní

rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení, a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních námitek musí soud přihlédnout toliko k vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu, nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle § 76 odst. 2 s.ř.s. Takové nedostatky však v projednávané věci nebyly zjištěny.

Jedinou spornou otázkou mezi účastníky je skutečnost, zda osobou povinnou k regresní náhradě je přímo fyzická osoba, která byla shledána vinnou z protiprávního jednání, které bylo příčinou vzniku nároku třetí osoby na vyplacení dávky z nemocenského pojištění, a to bez ohledu na skutečnost, že protiprávního jednání se fyzická osoba dopustila v rámci výkonu zaměstnaneckého poměru, či zda přechází povinnost uhradit regresní náhradu stejně jako u náhrady škody na zaměstnavatele předmětné fyzické osoby s tím, že vzájemné vypořádání mezi zaměstnavatelem a fyzickou osobou pak upravují pracovněprávní předpisy. Žalobce v tomto směru zejména poukazoval na dle jeho názoru jednoznačnou obdobnost vztahů jako v případě náhrad dle zákona o pojištění odpovědnosti za provoz vozidla.

V § 126 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění je uvedeno, že ten, kdo způsobil, že v důsledku jeho zaviněného protiprávního jednání zjištěného soudem nebo správním úřadem došlo ke skutečnostem rozhodným pro vznik nároku na dávku, je povinen zaplatit orgánu nemocenského pojištění regresní náhradu. Nárok na regresní náhradu nemá orgán nemocenského pojištění vůči pojištěnci, jemuž byla dávka vyplacena.

Pro danou věc je zásadní otázka, zda je v daném případě možno aplikovat ustanovení § 420 odst. 2 občanského zákoníku, kde je uvedeno, že škoda je způsobena právnickou osobou, anebo fyzickou osobou, když byla způsobena při jejich činnosti těmi, které k této činnosti použili. Tyto osoby samy pak uvedeného ustanovení za škodu způsobenou podle tohoto zákona neodpovídají; jejich odpovědnost podle pracovněprávních předpisů není tím dotčena.

Pro posouzení možnosti aplikace tohoto ustanovení je rozhodné, zda je možno regresní náhradu považovat za náhradu škody. Určitá vodítka k této otázce lze nalézt v již výše zmíněném rozhodnutí ze dne 12.3.2015, č.j. Konf 8/2014-25.

Zvláštní senát konstatoval, že v náhradovém vztahu podle § 126 zákona o nemocenském pojištění je zřejmý veřejný zájem chráněný veřejným právem. Tímto zájmem je ochrana státního rozpočtu, do nějž příjmy z regresních náhrad a ze sociálního pojištění celkově plynou a z něhož jsou dávky sociálního pojištění také vypláceny. To vyplývá dle zvláštního senátu i z důvodové zprávy k zákonu o nemocenském pojištění, podle níž je regresní náhrada ochranným prvkem systému nemocenského pojištění a je pojímána jako úhrada vyplacené dávky. Příjem z regresních dávek je tedy příjmem státního rozpočtu. Právě v tom, že regresní náhrady podle zákona o nemocenském pojištění jsou příjmem státního rozpočtu a ve svém důsledku zajišťují účelné a hospodárné vynakládání prostředků státního rozpočtu, je možné dle zvláštního senátu odlišnost s některými náhradami podle jiných zákonů (např. v případě zákona o pojištění odpovědnosti za provoz vozidla má právo na náhradu pojistitel, kterým je pojišťovna oprávněná provozovat na území České republiky pojištění odpovědnosti).

Dále zvláštní senát konstatoval: „... lze i v předložené věci z pohledu organické teorie dovodit, že stát v ní vystupuje jako veřejný svaz, jehož funkce vykonává, tj. jako stát, který si

osvojil závazky vyplývající z principů solidarity a sociální odpovědnosti a poskytuje potřebným sociální zabezpečení. Pokud by stát dávky nemocenského pojištění neposkytoval, jedinec by na základě protiprávního jednání založil pouze svou odpovědnost za škodu poškozenému. Do těchto „skutkových dějů“ však vstupuje stát v sociální roli poskytovatele dávek sociálního zabezpečení, zde nemocenského. **Samotný stát přitom jednáním povinného k regresní náhradě poškozen není, škoda jako úbytek prostředků státu vzniká primárně v důsledku sociálních závazků státu, a to při každé výplatě dávky, tj. i takové, u níž skutečnosti k její výplatě nastaly bez zavinění třetí osoby.** Z toho je i zřejmá závislost (odvozenost) vztahu státu a osoby povinné k regresní náhradě na vztahu státu a pojištěnce. Neexistoval-li by vztah mezi pojištěncem a státem v roli pojistitele, náhradový vztah podle § 126 zákona o nemocenském pojištění by vůbec nevznikl. I právo státu na úhradu vyplacené dávky má tedy původ ve výše popsané sociální roli státu. Stát i v náhradovém vztahu vystupuje právě z důvodu svého charakteru veřejného svazu, tedy jako nositel pravomoci.“ Dále zvláštní senát uvedl: „Úprava regresních náhrad v zákoně o nemocenském pojištění je rovněž svou povahou obdobná úpravě přeplatků dle § 124 zákona o nemocenském pojištění (a obdobně např. přeplatků dle § 118a zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, § 62 zákona o státní sociální podpoře a § 51 zákona o pomoci v hmotné nouzi). Pokud by se totiž na regresní náhradu nahlíželo jako na soukromoprávní náhradu škody, bylo by stejně tak možné i na přeplatek nahlížet jako na bezdůvodné obohacení. Takový náhled však správní soudy nezaujaly (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2004, č.j. 5 Ads 16/2003 - 40; ze dne 5. 6. 2013, č.j. 6 Ads 163/2012 - 24; ze dne 2. 8. 2013, č.j. 4 Ads 58/2013 - 22; ze dne 8. 8. 2013, č.j. 4 Ads 61/2013 - 23; ze dne 28. 8. 2013, č.j. 3 Ads 95/2012 - 20; které se vztahují k § 118a zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení; dále srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 3. 2009, č.j. 6 Ads 22/2009 - 51, které se vztahuje k § 62 zákona o státní sociální podpoře a rozhodnutí ze dne 27. 3. 2013, č.j. 4 Ads 127/2012 - 34; ze dne 21. 2. 2013, č.j. 4 Ads 107/2012 - 54; a ze dne 30. 11. 2012, č.j. 4 Ads 2/2012 - 18, která se vztahují k § 51 zákona o pomoci v hmotné nouzi). Mimo jiné i z toho vyplývá, že ne každá platba kompenzačního (reparačního) charakteru má soukromoprávní povahu.“

K povaze regresní náhrady se pak zákonodárce vyjádřil rovněž sám v důvodové zprávě k zákonu, kde je uvedeno k § 126 následující: „V rámci regresních náhrad se navrhuje řešit situace, kdy dávka nemocenského pojištění byla poskytnuta po právu, avšak příslušný subjekt svým protiprávním jednáním způsobil vznik sociální situace, z jejíhož důvodu byla dávka poskytnuta. Zavedení povinnosti úhrady regresních náhrad je novým ochranným prvkem systému nemocenského pojištění. **Regresní náhrada je pojímána jako úhrada vyplacené dávky, nikoliv jako náhrada škody.**“

Z výše uvedeného dle soudu jednoznačně vyplývá, že na regresní náhradu dle § 126 zákona o nemocenském pojištění nelze nahlížet jako na náhradu škody a nelze proto na vztah mezi žalovanou a osobou povinnou k regresní úhradě aplikovat soukromoprávní úpravu odpovědnosti za škodu, jak se toho dovolává žalobce.

Ustanovení § 126 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění je tedy nutno ve vztahu určení osoby povinné k regresní náhradě vykládat autonomně. Touto osobou povinnou k regresní náhradě bude právě ta osoba, v důsledku jejíhož zaviněného jednání zjištěného soudem nebo správním orgánem došlo ke skutečností rozhodným pro vznik nároku na

dávku, a to bez ohledu na skutečnost, že takového jednání se předmětná osoba dopustila při výkonu činnosti v rámci zaměstnaneckého poměru.

V daném případě z obsahu správního spisu vyplývá, že žalobce byl pravomocně shledán rozsudkem Okresního soudu v Příbrami ze dne 21.8.2013, č.j. 4 T 94/2013-323, vinným tím, že dne 10.9.2012 v 7.00 hodin na silnici III. třídy č. 11818 v km 12,491 u přemostění silnice I/4 v ulici zahradní v obci Milín, okres Příbram, jako řidič linkového autobusu tov. zn. Sor C 10,5, reg. zn. „X“, při jízdě nejméně s 27 cestujícími ve směru Pečice – Milín porušil ustanovení § 5 odst. 1 písm. b) zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, tím, že usnul a plně se nevěnoval řízení autobusu, vjel s autobusem nejprve na pravou vyvýšenou krajnici, poté z této krajnice sjel vpravo mimo vozovku, kde se autobus převrátil na pravý bok, přičemž cestující H. K. utrpěla pohmoždění levé strany hrudníku a sériovou zlomeninu II. a X. žebra vlevo s posunem úlomků a drobným krvácením do levé dutiny hrudní, čímž byla podstatně omezena v obvyklém způsobu života na dobu delší než šest týdnů a cestující K. O., E. T., M. K., N. G., H. K., A. M., K. L., M. Ž. utrpěli poranění, která jim znesnadňovala obvyklý způsob života po dobu delší než jeden týden. Dle uvedeného rozsudku tím žalobce spáchal přečin obecného ohrožení z nedbalosti podle § 273 odst. 1, 2 písm. b), 3 písm. b) trestního zákoníku.

Dále z obsahu správního spisu vyplývá, že paní H. K. byla v souvislosti s úrazem utrpěným při dopravní nehodě, jejímž viníkem byl shledán dle výše citovaného rozsudku žalobce, poskytnuta dávka z nemocenského pojištění ve výši 45 192,- Kč.

Vzhledem k výše uvedenému byly dle soudu naplněny předpoklady obsažené v § 126 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění, aby po žalobci byla požadována regresní náhrada ve výši odpovídající vyplacené dávce.

S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti dospěl soud k závěru, že žaloba není důvodná, a proto ji ve výroku ad I. rozsudku podle § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl.

Současně v souladu s ust. § 60 odst. 1 věty první a s ust. § 110 odst. 3 s.ř.s. ve výroku ad II. rozsudku nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobce neměl ve věci úspěch a žalované náklady řízení nad rámec její úřední činnosti v řízení o žalobě ani v řízení o kasační stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13.3.2014, č.j. 42 Ad 2/2014-22, nevznikly a ani je nepožadovala.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Ústí nad Labem dne 25. února 2016

Mgr. Václav Trajer v.r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
Gabriela Zlatová